

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण, २०२० ची राज्यातील अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने गठीत उपसमित्यांच्या अहवालातील शिफारशीच्या अंमलबजावणीसंदर्भात आढावा घेऊन येणा-या अडचणी निवारणासाठी उपाययोजना सुचविण्यासाठी व मार्गदर्शन करणेसाठी सुकाणू समिती स्थापन करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : एनईपी-२०२२/प्र.क्र.०९/विशि-३, शिकाना
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक: २६ डिसेंबर, २०२२

संदर्भ:- १. शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्र. संकीर्ण-२०२०/ प्र.क्र.१७६/विशि-३, दि. १६ ऑक्टोबर, २०२०
२. प्र.संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक युएनआय/ (१३६/२२)/विशि-१/ १४७६६ दिनांक १६ डिसेंबर, २०२२

प्रस्तावना:-

मानव संसाधन विकास मंत्रालय, भारत सरकार यांनी राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२० लागू केलेले आहे. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२० ची राज्यात अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने या धोरणाचा अभ्यास करून अहवाल सादर करण्यासाठी संदर्भाधीन दिनांक १६ ऑक्टोबर, २०२० च्या शासन निर्णयानुसार डॉ.रघुनाथ माशेलकर, माजी महासंचालक, वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद, नवी दिल्ली यांच्या अध्यक्षतेखाली कार्यबल गट स्थापन करण्यात आला होता. या कार्यबल गटाने दि.३० जून, २०२१ रोजी सादर केलेल्या अहवालातील शिफारशी, त्यांची निकड, प्रभाव, अंमलबजावणीची सुलभता, गुंतवणूक आणि निधीची गरज, कार्यवाहीमधील प्राधान्य या घटकांचा विचार करून तीन टप्प्यात खालीलप्रमाणे वर्गीकरण करण्यात आले आहे:

१. तातडीने हाती घ्यावयाचा/किमान संसाधनांची आवश्यकता असलेला कार्यक्रम;
२. मध्यम मुदतीचा/मध्यम संसाधनांची आवश्यकता असलेला कार्यक्रम;
३. दीर्घकालीन/ज्यासाठी मोठ्या प्रमाणावर निधीची आवश्यकता असलेले कार्यक्रम.

दि.२७ जानेवारी, २०२२ रोजीच्या मंत्रिमंडळातील बैठकीतील मान्यतेनुसार विषयनिहाय समित्याची स्थापना करण्यात आली आहे. त्यापैकी ४ समित्यांनी शासनास सादर केलेल्या अहवालातील शिफारशी शासनाने स्विकारल्या असून दिनांक ४ नोव्हेंबर, २०२२, दि.२८ ऑक्टोबर, २०२२ च्या पत्रान्वये सर्व अकृषि विद्यापीठे, अभिमत विद्यापीठे, स्वायत्त विद्यापीठे, समूह विद्यापीठे यांना सदर अहवालातील शिफारशीसंदर्भात विद्यापीठांच्या विहित प्राधिकरणांची मान्यता घेऊन शिफारशीची अंमलबजावणी तातडीने करण्यासाठी निर्णय घेण्याबाबत कळविण्यात आले आहे.

मा. कुलपती यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक २४ नोव्हेंबर, २०२२ रोजी झालेल्या जेबीव्हीसी बैठकीमध्ये या अहवालावर करण्यात आलेल्या चर्चेनुसार जून, २०२३ पासून सुरु होणा-या शैक्षणिक वर्षात अहवालातील शिफारशीच्या अंमलबजावणीसंदर्भात आढावा घेऊन येणा-या अडचणी निवारणासाठी उपाययोजना सुचविण्यासाठी व मार्गदर्शन करणेसाठी सुकाणू समिती स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२० च्या अनुषंगाने स्थापन करण्यात आलेल्या उपसमितीच्या अहवालावर मा. कुलपती यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक २४ नोव्हेंबर, २०२२ रोजी झालेल्या जेबीव्हीसी

बैठकीमध्ये करण्यात आलेल्या चर्चेनुसार जून, २०२३ पासून सुरु होणा-या शैक्षणिक वर्षात या अहवालांतील शिफारशीच्या अंमलबजावणीसंदर्भात आढावा घेऊन येणा-या अडचणी निवारणासाठी उपाययोजना सुचविणे व मार्गदर्शन करणेबाबत संदर्भ क्र.२ येथील दिनांक १६ डिसेंबर, २०२२ च्या पत्रान्वये प्र.संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी प्रस्तावित केल्याप्रमाणे खालीलप्रमाणे सुकाणू समिती स्थापन करण्यात येत आहे.

अ.क्र.	समिती सदस्यांचे नावं	पदनाम
१.	डॉ. नितीन करमळकर, माजी कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे	अध्यक्ष
२.	डॉ. मुरलीधर चांदेकर, माजी कुलगुरु, संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती	सदस्य
३.	डॉ. व्ही. एल. माहेश्वरी, कुलगुरु, कवयित्री बहिणबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव	सदस्य
४.	डॉ. विलास सपकाळ, कुलगुरु, एम.जी.एम. विद्यापीठ, औरंगाबाद	सदस्य
५.	डॉ. जोगेंद्रसिंग बिसेन, प्र-कुलगुरु, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड	सदस्य
६.	डॉ. आर.डी. कुलकर्णी, माजी प्र-कुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई	सदस्य
७.	डॉ. अजय भामरे, प्रभारी प्र-कुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई	सदस्य
८.	प्राचार्य श्री. अनिल राव, सेवानिवृत्त प्राचार्य, एम. जे. कॉलेज, जळगाव	सदस्य
९.	श्री. महेश दाबक, उद्योजक, नाशिक	सदस्य
१०.	डॉ. प्रशांत मगर, प्राध्यापक, शासकीय विदर्भ ज्ञान विज्ञान संस्था, अमरावती	सदस्य
११.	श्री. श्रीधर जोशी, सेवानिवृत्त प्राध्यापक, शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालय	सदस्य
१२.	डॉ. श्री. माधव एन. वेलिंग, अध्यक्ष, एस.व्ही.के.एम यांचे सल्लागार व प्र- कुलगुरु, एन.एम.आय.एम.एस., मुंबई.	सदस्य
१३.	प्रा. श्री. व्ही.एन. राजसेखरन पिल्लई, कुलगुरु, सोमय्या स्वयं अर्थसहाय्यित विद्यापीठ, मुंबई.	सदस्य
१४.	डॉ. शैलेंद्र देवळाणकर, प्र.शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	सदस्य सचिव

२. उपरोक्त समितीची कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे असेल:-

- १) विविध विद्याशाखेतील पदवी अभ्यासक्रम तीन ते चार वर्ष कालावधीचे व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम दोन ते एक वर्ष कालावधीचे करणे संदर्भात अंमलबजावणी.
- २) बहुविद्याशाखीय पदवी रचना व अभ्यासक्रम (Multiple Disciplinary) तसेच Multiple Entry, Multiple Exit पर्याय बाबतची अंमलबजावणी.
- ३) पदवी/ पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात ODL and Online Programme पद्धतीचा समावेश करणे व श्रेयांक निश्चितीची अंमलबजावणी.

४) पदवी/ पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात विविध कौशल्ये यांचा समावेश करून Internship/ hand-on experience करीता व्यवस्था/ कार्यपद्धती तयार करणे.

५) Uniform Academic Calendar- राज्यातील सर्व अकृषी विद्यापीठांच्या शैक्षणिक वेळापत्रकामध्ये एकसमानता आणण्यासंदर्भात उपाययोजना सुचविणे.

६) KRA Dashboard - राज्यातील उच्च शिक्षण संस्था/ महाविद्यालयांचे फलनिश्पती क्षेत्रे (KRA) संदर्भात Dashboard तयार करण्यासाठी सूचना देणे.

७) Credit Equivalence- राज्याच्या सर्व विद्यापीठांच्या श्रेयांक बहाल करण्याच्या पद्धतीमध्ये समानता आणण्याच्या दृष्टीने उपाययोजना सुचविणे.

८) Branding and Communication- राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२० च्या अनुषंगाने राज्यातील उच्च गुणवत्ताधारक अकृषी विद्यापीठे/ उच्च शिक्षण संस्था/ मंहाविद्यासंस्था यांचे आदर्श मॉडेलचे राज्यभरात Branding and Communication च्या माध्यमातून व्यापक प्रसिद्धी करण्यासंदर्भात उपाययोजना सुचविणे तसेच विविध घटकांपर्यंत राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणातील बाबी योग्यप्रकारे पोहोचविण्याबाबत सूचना देणे.

३. समिती वरील सर्व विषयासंदर्भात शासनाद्वारे स्थापित विशेष समित्यांचे अहवालातील शिफारसींची अंमलबजावणी करतांना विद्यापीठ, महाविद्यालय व शासन स्तरावरील वैधानिक अडचणी, प्रशासकीय अडचणी, वित्तीय प्रश्न याबाबत संबंधित घटकांशी विचार विनिमय करून त्यावरील उपाय योजनांची शिफारस करेल तसेच त्याबाबतचा कालबद्ध कृती आराखडा तयार करेल.

४. सदर समितीचे कार्यक्षेत्र व्यापक व विविधांगी असल्यामुळे आवश्यकतेनुसार विषयनिहाय उपसमित्या/ कार्यगट तयार करण्याचे अधिकार या समितीस असतील. तसेच, सदर समितीच्या बैठका या विविध विद्यापीठांमध्ये आयोजित करण्यात येतील. संबंधित विद्यापीठाने या समितीच्या बैठकांचे आयोजन करणे तसेच या समितीतील सदस्यांचे मानधन, प्रवासभत्ता त्यांच्या विद्यापीठ निधीतून विद्यापीठ नियमानुसार अदा करणेबाबतची कार्यवाही करावी.

५. सदर समितीचा कार्यकाळ शैक्षणिक वर्ष सन २०२३-२४ अखेरपर्यंत राहील. सदर समितीला मदत करण्यासाठी संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य एक बँक ऑफीस तयार करतील. त्यासाठी लागणारे आवश्यक मनुष्यबळ त्यांनी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाकडून कुलगुरु यांच्या सहमतीने उपलब्ध करून घ्यावे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२२१२२६१६२०९५७५०८ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,

(अजित बाविस्कर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई,
- मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- मा. उपमुख्यमंत्री यांचे उप सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

४. मा. मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
५. मा. कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
६. कुलसचिव, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
७. कुलगुरु, सर्व अकृषि विद्यापीठे, समूह विद्यापीठे, अभिमत विद्यापीठे, स्वयं अर्थसहाय्यित स्वायत्त विद्यापीठे
८. कुलसचिव, सर्व अकृषि विद्यापीठे, समूह विद्यापीठे, अभिमत विद्यापीठे, स्वयं अर्थसहाय्यित स्वायत्त विद्यापीठे
९. डॉ. नितीन करमळकर, माजी कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१०. डॉ. मुरलीधर चांदेकर, माजी कुलगुरु, संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
११. डॉ. व्ही. एल. माहेश्वरी, कुलगुरु, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ,
जळगाव
१२. डॉ. विलास सपकाळ, कुलगुरु, एम.जी.एम. विद्यापीठ, औरंगाबाद
१३. डॉ. जोगेंद्रसिंग बिसेन, प्र-कुलगुरु, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
१४. डॉ. आर.डी. कुलकर्णी, माजी प्र-कुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई
१५. डॉ. अजय भामरे, प्रभारी प्र-कुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई
१६. प्राचार्य श्री. अनिल राव, सेवानिवृत्त प्राचार्य, एम. जे. कॉलेज, जळगाव
१७. श्री. महेश दाबक, उद्योजक, नाशिक
१८. डॉ. प्रशांत मगर, प्राध्यापक, शासकीय विदर्भ ज्ञान विज्ञान संस्था, अमरावती
१९. श्री. श्रीधर जोशी, सेवानिवृत्त प्राध्यापक, शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालय,
२०. डॉ. शैलेंद्र देवळाणकर, प्र-शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२१. डॉ. श्री. माधव एन. वेलिंग, अध्यक्ष, एस.व्ही.के.एम यांचे सल्लागार व प्र-कुलगुरु,
एन.एम.आय.एम.एस., मुंबई
२२. प्रा. श्री. व्ही.एन. राजसेखरन पिल्लई, कुलगुरु, सोमय्या स्वयं अर्थसहाय्यित विद्यापीठ, मुंबई.
२३. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई,
२४. उप सचिव (विशि), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई,
२५. निवडनस्ती (विशि-३).